

גליון מס' 1374

השבוע בגליון

♦ כמה צדקה יתן אדם שלא הניח תפילין בשוגג?
 ♦ ההבדל בין קרבן חטאת לקרבן עולה
 ♦ מדוע בשבת אין אומרים "לכפר"
 ♦ כבשים, כובסים או כובשים
 ♦ הניצול ממחלה, יכול לשמוע ברכת "הגומל" מאסיר משוחרר? ♦ לכל סוג של נס ייחודיות משלו

♦ כשה"חתם סופר" זצ"ל בירך "הגומל" בלשון רבים
 ♦ מי חייב בקרבן תודה?
 ♦ החתנים מביאים קרבן תודה
 ♦ מה בין "ערל" המנוע מהקרבת הפסח, למי שלא חטא ומנוע מהקרבת חטאת

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
 להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

מעט הקוראים - לקט מספר 3

לרגל תחילת הלימוד בסדר קדשים, קיבלנו מכתב מרגש מיהודי חם, עו"ד ר' אריאל שריג, הי"ו, המספר את קורותיו במחזור הדף היומי הקודם, מתוך כוונה לחזק ולעודד את לומדי הדף היומי די בכל אתר ואתר.

הצטרפתי למחזור הקודם מעט לאחר התחלת סדר מועד. סגנונו המיוחד של מגיד השיעור, הרב אליהו מונק שליט"א, סחף אחריו יהודים רבים, ולאחר תקופה נימנו עשרות לומדים על משתתפי השיעור. **לקראת** סיום סדר נזיקין פניתי למגיד השיעור ואמרתי לו: "כבוד הרב, אני לא אחזיק מעמד. אין סיכוי. סדר קדשים? קשה, קשה. אפרד ממך לשלום ונשוב ונפגש בסדר מועד".

בעודי מושיט את ידי לפרידה, הרהר קמעא מגיד השיעור המנוסה ושאלני: "במה אוכל לסייע לך?". "כבוד הרב", השבתי לו כשדמעות בעיני, "מתפקידך לדאוג שלא אפלט מהדבר הנפלא שקוראים לו "הדף היומי".

מה אומר ומה אדבר. שעה ארוכה ישבתי מרוקק להרצאתו של מגיד השיעור, שלקח אותי לסיוור מרהיב בתוככי בית המקדש. ראיתי בעיני רוחי יהודי שעבר בשוגג על מצווה מן התורה, המתקרב לבית המקדש עם קרבנו, כאשר רגש קדושה עצום מפעם בקרבו בעת עוברו תחת השער גדול הממדים.

דף ו/א דחטאת על כל חטא וחטא, ז/ב עולה דורון היא

כמה צדקה יתן אדם שלא הניח תפילין בשוגג?

בימיו של בעל ה"פנים מאירות", לפני כמאתים ושישים שנה, התברר ליהודי מסויים, כי במשך תקופה ארוכה הוא לא הניח תפילין כדת וכדין. בהול ונפחד נזכר האיש כי הרמ"א בהגהותיו "שולחן ערוך" חלק אורח חיים סימן של"ד סעיף כ"ו מציין, כי מי שחילל שבת בשוגג "צריך להתענות ארבעים יום שני וחמישי. ולא ישתה יין ולא יאכל בשר, ויתן במקום חטאת י"ח פשיטים לצדקה; ואם ירצה לפדות התענית, יתן בעד כל יום שנים עשר פשיטים לצדקה". מיועדנו התחבט, אם עבור כל יום ויום שלא הניח תפילין, עליו להתענות ולתת סכום כסף זה לצדקה [לפי הדעות שכל יום ויום הוא מצוות עשה. עיין "ביאור הלכה" ריש סימן ל"ז], והריץ את שאלתו אל רבי מאיר אייזנשטט זצ"ל, בעל ה"פנים מאירות".

ההבדל בין קרבן חטאת לקרבן עולה: בתשובתו (שו"ת ח"ג סימן ט') טורח ה"פנים מאירות" להעמיד את הדברים על מקומם, כמבואר בסוגייתנו. יש להבדיל בין קרבן חטאת לקרבן עולה. העובר בשוגג על עבירה שעונשה כרת לעובר עליה במזיד, חייב להביא קרבן חטאת. אולם, המבטל מצוות עשה, או העובר על לאו הניתק לעשה, ראוי לו שיביא קרבן עולה, אך אינו חייב בכך. מלבד הבדל מהותי זה ביניהם, גם מבואר בגמרתנו, כי העובר על מספר מצוות לא תעשה, מביא קרבן חטאת כנגד כל אחת ואחת מעבירותיו. לא כן, מי שביטל מספר מצוות עשה, שמביא קרבן עולה אחד על כולנה. ברור, איפוא, כי אותו אדם שלא הניח תפילין וביטל מצוות עשה ימים רבים, אינו צריך להתענות ולהפריש צדקה על כל יום אחד מימים אלו.

בנוסף לכך, בניגוד לקרבן חטאת, שמהותו כפרה על החטא, מבואר בגמרתנו, כי קרבן עולה נחשב כ"דורון", "כאדם שסרח במלך וריצהו... וכשבא להקביל פניו, מביא דורון בידו" (רש"י ז"ב ד"ה "עולה"). לפיכך, אין לדמות אדם שעבר על איסור וכפרתו חטאת, לזה שעבר על מצווה שכפרתה עולה.

מדוע בשבת אין אומרים "לכפר": לעובדה כי קרבן העולה "דורון" הוא ולא "כפרה" יש השפעה גם על... נוסח תפילת השבת. פסק הטור (או"ח סימן רפ"ג): "ובמוסף שבת אין קרבן לכפר שכולם

זעילוי נשמת

מרת **כרימה צורף** ע"ה בת מזלי ויחיא ז"ל נלב"ע ב' בתשרי תש"ס תנצב"ה הונצחה ע"י בנה ידידנו ר' אפרים צורף שיחי' - שילה

זעילוי נשמת

הר"ר **משה אליעזר האוזר** ז"ל ב"ר שלמה ז"ל נלב"ע כ"ז באלול תשנ"ו תנצב"ה הונצח ע"י ידידנו הר"ר **שלמה האוזר** ומשפ' שיחי

זעילוי נשמת

הרב ר' **אליעזר צבי זיכרמן** ז"ל ב"ר דוד זצ"ל, יו"ר כולל בית דוד - חולון נלב"ע כ"ח באלול תשס"ז תנצב"ה הונצח ע"י המשפחה שיחי

לעילוי נשמת

הר"ר **צבי מנחם** ז"ל בן ר' משה הלוי בורנשטיין ז"ל נלב"ע כ"ז אלול תשל"ד תנצב"ה הונצח ע"י בני המשפחה שיחי

עולות". כלומר, מאחר שבשבת מקריבים עולות בלבד, שמהותן "דורון" ולא "כפרה", אין מפטירים "לכפר" אחר אמירת פסוקי הקרבנות, כפי שנוהגים בחגים ובמועדים בהם גם הוקרבו חטאות (עין "ברכי יוסף" או"ח סימן רפ"א ס"ק א'; ו"אליה רבה" אות ג').

כבשים, כובסים או כובשים: משיטטנו את התייחסותה של גמרתנו לקרבן עולה כ"דורון", נציין את ה"חכם צבי" [מחוטנו של בעל ה"פנים מאירות"], המביא בשם ילקוט שמעוני (פרשת פנחס רמז תשע"ו), שנחלקו בית שמאי ובית הלל, מדוע נקראו הכבשים בשם זה. בית שמאי פירשו, משום שהם **כובשים** את עוונותיהם של ישראל, ובית הלל אומרים משום שהם **מכבים** עוונותיהם של ישראל. לדעת ה"חכם צבי", מחלוקתם היא, אם קרבן העולה **כובש** את העוון ומסתיר אותו, כעין דורון, שמטרתו לכסות על העבר, או שהוא מכבס את העוון ומנקה את הכתם, כחטאת המטהרת (תוספות חדשים סימן ס"ו).

דף ז/א תודה ששחטה לשם תודת חבריו

הניצול ממחלה, יכול לשמוע ברכת "הגומל" מאסיר משוחרר?

בסוגייתנו אנו למדים על קרבן תודה, אשר הובא לבית המקדש כתודה לקב"ה. לאחר שחרב בית המקדש, תקנו חז"ל לברך **"הגומל" חלף קרבן התודה** (רא"ש ברכות פ"ט סימן ג', ועין שו"ת "חתם סופר" או"ח סימן נ"א). במאמר הבא, נדון בהלכה מעניינת הקשורה לברכת "הגומל", ואשר פרטי דיניה נכרכים בספרי הפוסקים בצוותא עם דיני קרבן תודה המפורטים בסוגייתנו, כלהלן.

אדם שניצל מנס, יכול לברך "הגומל" ולהוציא את חבריו ידי חובה: ה"טור" (או"ח סימן רי"ט) פוסק, כי אדם שניצל מצרה והתחייב בברכת הגומל, ששמע את חבריו מברך ברכה זו לאחר שניצל גם הוא מסכנה, אזי, אם כיון לצאת ידי חובתו בברכת חבריו יצא גם אם לא ענה אמן, שהרי המברך, החייב גם הוא בברכה זו, התכוון להוציא.

בקשר לכך יש לדון, אם הלכה זו תקפה גם לגבי שני אנשים שכל אחד מהם חייב בברכת הגומל מסיבה שונה, וכגון, המחלים ממחלה קשה, יכול להוציא ידי חובה את רעהו שנחלץ מבית האסורים? בשאלה מעניינת זו התחבט בעל ה"אורים גדולים" [חכם ספרדי, חי לפני כשלוש מאות שנה, בן דורו של רבי אפרים נבון בעל ה"מחנה אפרים"], בפירושו על התורה (פ' צו, וצוין גם בגליון רע"א), והוכיח מסוגייתנו, כי אין אחד מהם יכול להוציא ידי חובה את זולתו, כלהלן.

יש להקריב קרבן תודה לשם הנס שממנו ניצל בעליו: בגמרתנו נחלקו רבה ורב חסדא אם "תודה ששחטה לשם תודת חבריו" כשרה היא או פסולה. כגון, ראובן שהחלים ממחלה קשה, הביא קרבן תודה לבית המקדש. בסמוך אליו עמד שמעון, שהביא גם הוא קרבן תודה על החלצותו מבית האסורים. הכהן שהקריב את תודת ראובן שהבריא, טעה וחשב שראובן מביא קרבן בשל החלצותו מבית האסורים, כשמעון, והקריב לשם כך את הקרבן. במקרה זה נחלקו רבה ורב חסדא אם הקרבן נפסל (עין "ברכת הזבח" ו"חק נתן" שמפרשים את הגמרא באופן זה, אך, אין פירוש זה מוסכם. עין "קרן אורה" ועוד אחרונים).

לכל סוג של נס ייחודיות משלו: נמצאנו למדים, כי לכל סוג של נס יש ייחודיות משלו, וקרבו של הניצול מנס פלוני, הוא קרבן לשם אותו נס בלבד, ולא קרבן תודה כללי, עד שלדעת רב חסדא, אם לא עשה כן, לא עלה לו הקרבן לשם "תודה". מעתה, ראובן המברך ברכת הגומל על החלמתו ממחלה, אינו יכול להוציא ידי חובה את שמעון שנחלץ מבית האסורים. שכן, לו היה שמעון, האסיר שנחלץ מבית האסורים, מברך ברכת הגומל בעצמו אך מתוך כוונה על החלמתו ממחלה, בעוד שמימיו לא התעטש, ודאי שלא היה יוצא ידי חובתו בברכה זו. ברור, איפוא, כי שמעון, האסיר לשעבר, גם אינו יכול לצאת ידי חובה בשמיעת ברכת "הגומל" מפי ראובן המברך ברכת "הגומל" על נס החלמתו ממחלה [עין שם שאף למד כן מק"ו. ועיין בס' "בשבילי ברכת הגומל" שהעיר ע"ד, וכנראה שה"אורים גדולים" פי' שלא נחלקו רבה ור"ח אלא לענין פסול הקרבן, אבל לכו"ע כל הודאה היא נפרדת]. אמנם, אם ראובן ושמעון נחלצו מאותה סכנה, רשאי כל אחד מהם להוציא את חבריו ידי חובה. ראוי לציין את דברי ה"משנה ברורה" (סימן רי"ג ס"ק י"ב), לגבי ברכות הנהנין, "שכעת המנהג פשוט" שכל אחד מברך לעצמו, "ואפשר, משום שאין הכל בקיאים להתכוון לצאת ולהוציא, מלבד שיש לחשוש להיסח הדעת (עין שו"ת "מנחת שלמה" ח"א סימן א' אות ב', ו"פסקי תשובות" סימן רי"ג הערה 8).

כשה"חתם סופר" זצ"ל בירך "הגומל" בלשון רבים: עד כה עסקנו בשני בני אדם שכל אחד מהם חווה את נס הצלתו בנפרד. אולם, כאשר מספר אנשים חוו נס מסוים יחדיו, ברור מאליו, כי אחד מהם רשאי להוציא את רעיו ידי חובה, כפי שגם העיד ה"חתם סופר" זצ"ל ("ספר הזכרון" עמ' כ"ה), לאחר נס שאירע לבני קהילתו: "עליתי לתורה, וברכתי ברכת הגומל בלשון רבים [שגמלנו כל טוב], ואנשי ק"ק פרשבורג שהיו עמי ענו אחרי בלשון רבים: מי שגמלנו כל טוב הוא יגמלנו כל טוב

עוצמה רוחנית שאין לה גבולות המיסה את שיירי החטא מלבו של החוטא בשגגה. מולו ניצבו כהנים זריזים שבמיומנות בדקו את הקרבן, אם תמים הוא, ללא מום, תוך הצגת סדרת שאלות, כגון: היכן נרכשה הבהמה, והאם היא אינה יוצאת דופן. בבואם על סיפוקם, הופנה בעל הקרבן לכהן השוחט, אשר ביקש לדעת בעטייה של איזו עבירה הוא התחייב בקרבן, תוך שהסביר לו, כי בזמן השחיטה מצווה השוחט לכוון על סוג הקרבן שנשחט על ידו, על החטא שגורם להבאת קרבן זה, ועל בעליו, ואם אינו מהרהר כן, הקרבן פגום!

במקום הקדוש ביותר בעולם - אפילו הרהורים שאינם במקומם משנים עולמות!

מגיד השיעור המשיך בהתלהבות לתאר את הקורות בבית המקדש, ואני, ידידי היקרים לומדי הדף היומי, בפעם הראשונה בחיי חשתי בכל מאודי כמה אנו חסרים מקום קדוש זה, שהיווה מקור רוחני נשגב בעל כח טהרה נפלא, ועד כמה חיוני והכרחי עבור כל יהודי להתוודע לנס הרוחני, שלא יסולא בפז, לו זכה עם ישראל בזמן שבית המקדש עמד על תילו.

אני מבקש להעביר ללומדי הדף היומי את המסר הבא: לא היתה מסכת מרתקת כמסכת זבחים, עד כדי כך שבמהלך לימוד מסכת זו גמלה החלטה בקרי להשתתף בשיעור דף יומי נוסף, כדי להעמיק לחזור לתוכני קדושת המקדש.

חברים!!! אל תחשבו לרעג להפסיד ולהפסיק את השתתפותכם במסע המרתק של הדף היומי אל היכל המקדש שבמהרה בימינו יבנה ויוכנס. **אמן.**

בברכה, עו"ד אריאל שריג

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק.
פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף יא/ב את הכבש אחד תעשה בבקר

על קוצו של "הא"

בכל יום ויום מימות השנה הקריבו בבית המקדש שני כבשים לקרבן עולה, אחד בבוקר ואחד לקראת בין הערביים. קרבנות אלו קרויים "עולת תמיד", על שם שהקריבום בתמידות. במשאל ומתן שבגמרתנו מבואר, כי את זמן הקרבת הכבש השני - בין הערביים, ניתן ללמוד מן הפסוק המתייחס לתמיד של שחר (במדבר כח/ד): "את הכבש אחד תעשה בבקר", משמע, שאת זולתו יש להקריב לקראת ערב בלבד.

מהי הגירסה הנכונה בגמרא: טעות יש כאן בגירסת הגמרא, קובע בעל ה"שיטה מקובצת". הפסוק שאותו ביקשה הגמרא לצטט הוא "את הכבש האחד", הנאמר בפרשת תצווה (שמות כט/לט), ולא את הפסוק "את הכבש אחד" המופיע בפרשת פנחס, כלעיל. ואילו הרש"ש דווקא מחזק את גירסת הגמרא שלפנינו, אשר לדבריו, ביקשה להביא את הפסוק מפרשת פנחס העוסק בקרבן התמיד, ולא את הפסוק מפרשת תצווה העוסק בצווי זמני לתמיד שהוקרב בשבעת ימי המילואים במדבר סיני. לכאורה, התדיינויות זו, אינה מובנת, וכי מה הבדל יש בין "אחד" ל"האחד", הלא שניהם אחד הם, לא כן?

ההבדל בין "האחד" ל"אחד": הגר"ז מבריסק זצ"ל (פרשת תצווה) חושף בגאונות את ההבדל בין "אחד" ל"האחד". במשנה (מנחות מט/א) נאמר, כי תמיד של בין הערביים קרב, גם אם לא הוקרב התמיד של שחר. לא כן בחנוכת המזבח בשבעת ימי המילואים, שם הותנתה הקרבת התמיד של בין הערביים בהקרבת התמיד של שחר [משום שאין מתכים את המזבח, אלא בתמיד של

סלה". כמובן, שהנוכחים האחרים באותו מעמד, שלא היו שותפים לנס זה, חייבים לענות "מי שגמלכם כל טוב, וכו' ("פסקי תשובות" סימן ר"ט הערה 89).

דף ז/א איתמר תודה ששחטה לשם תודת חבירו

מי חייב בקרבן תודה?

במאמר הבא נברר מי הם החייבים בקרבן תודה, אם בכלל, וגם נגלה, כי בין מקריבי קרבן התודה גם מצויים החתנים.

דוד המלך, נעים זמירות ישראל פותח את פרק ק"ז בספר תהילים בפסוק "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ולאחר מכן הוא מציין את נפלאות הקב"ה ואת ניסיו עם בראיו. בין השאר, הוא מונה את האנשים הנמנים במסכת ברכות (נד/ב) כחייבים בברכת הגומל: "יורדי הים, הולכי מדבריות, מי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא לחירות". רש"י בסוגייתנו (ד"ה "לא ידידה") ובמקומות נוספים (ויקרא ז/ב, מנחות עט/ב ברש"י כתי"ב ובשטמ"ק בשמו שם) מבהיר, כי פרק זה הוא המקור ממנו למדים מי הם החייבים בקרבן תודה. שכן, דוד המלך קובע בפרקו זה (פסוק כ"ב) "ויזבחו זבחי תודה", ומכאן, שהניצול מן הסכנות האמורות מביא קרבן תודה (כן דעת התוס' ר"ד, ר"ה ה/ב).

המפרשים מציינים, כי אופן הקרבתו של קרבן תודה מפרסם את הנס. שכן, על זבח התודה הוקרבו ארבעים לחמים - "לחמי תודה", ובשל הזמן הקצר שבו מותר היה לאוכלם - יום ולילה בלבד - נדרשו הבעלים לערוך סעודות גדולות שבהן, מטבע הדברים, התפרסם הנס (ראה ספורנו, אברבנאל ו"העמק דבר", בפרשת צו, על פסוקי קרבן תודה).

כאשר נבקש לברר מי רשאי להביא קרבן תודה ואם זה שניצל מן הצרה חייב בקרבן תודה נמצא, כי מן התורה איש אינו חייב בקרבן זה! קרבן תודה הוא **קרבן נדבה**, אשר ניתן כאפשרות הודאה לקב"ה, הן על ידי אדם שנחלץ מצרה, והן על ידי אדם שנדבה רוחו אותו להקריבנו. זוהי הדעה הרווחת, וכך גם ניתן להתרשם מן הרמב"ם, שאינו מגביל במאומה את מביא קרבן התודה (ראה ספר המפתח על הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט הל' י"ד). אולם, מדברי רש"י (מנחות שם הנדפס מכתב יד בשולי העמוד, והוא, כנראה, הרש"י האמיתי) ובתוס' ר"ד (שם) ומדברי הרא"ש (ברכות שם) מתבאר, כי מי שנעשה לו נס **חייב** להביא קרבן תודה (ועי' בשטמ"ק שם אות י' שתמה על כך).

ה"פרי מגדים" (סימן רי"ט ב"אשל אברהם" ס"ק א') מסביר, כי גם לדעת רש"י והרא"ש קרבן תודה קרבן נדבה הוא, כאמור, אלא, שלדעתם, דוד המלך אשר מנה את הראויים להודות לה', גילה בכך על פי רוח הקודש, כי מדברי קבלה כל מי שניצל מצרה חייב להביא קרבן תודה. (ועיין בשו"ת "חתם סופר" או"ח סימן נ"א. ע"ע רש"י מנחות פ"א, ה"ה צ"ב מנחות עט/ב) בבית מדרשו העירו כי מדברי רש"י בסוגייתנו ד"ה "לא ידידה", משמע, שמדאורייתא יש חילוק בין קרבנות התודה לפי הנס שבגינם הופרשן).

החתנים מביאים קרבן תודה: על יורדי הים, הולכי המדבר, חולה שנתרפא וחבוש שהותר מבית האסורים, מוסיף רבינו בחיי (בתחילת פרשת צו) אדם נוסף שעליו להביא קרבן תודה - חתן, תוך שהוא לומד זאת מפסוק מפורש (ירמיה לג/יא): "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה... מביאים תודה בית ה'".

שמח בייסורים ותן תודה על הניסים: נסיים בדברי ה"כתב סופר" (עה"ת ויקרא יט/ה) המפרש את הפסוק "לרצונכם תזבחו", כי המביא קרבן תודה על שנחלץ מצרה, לא יאמר לווי שלא באה עלי צרה זו. איני צריך לא לה ולא לנס שאירע לי בעקבותיה, אלא, "לרצונכם תזבחו", שמח בייסורים ותן תודה על הניסים...

דף ז/א ואמר רבא חטאת ששחטה על מי שאינו מחוייב כלום פסולה שאין לך אדם בישראל שאינו מחוייב עשה

מה בין "ערל" המנוע מהקרבת הפסח, למי שלא חטא ומנוע מהקרבת חטאת

למדנו בגמרתנו, כי "מחשבת שינוי בעלים" פוגמת את הקרבן. כלומר, כהן שעשה את עבודות הקרבן לשם מי שאינו בעליו, פגם את הקרבן. אלא, שאם הכהן עשה את עבודות הקרבן לשם מי שאין באפשרותו להקריב קרבן זה, כגון, שחשב להקריבו לשם נכרי, לא נפגם הקרבן בכך.

כידוע, אדם שעבר בשוגג על עבירה שהעובר עליה במזיד ענוש כרת, חייב להביא קרבן חטאת. בגמרתנו מבואר, כי אם הכהן עבד בקרבן החטאת של ראובן לשם שמעון, הוא פגם את הקרבן. ואף על פי ששמעון לא חטא בעוון זה ואינו מחוייב בקרבן חטאת, ולכאורה, הרי הוא כאותו נכרי, משום שאין באפשרותו להקריב קרבן זה, מכל מקום, מאחר שכפרת קרבן החטאת כוללת כפרה על עבירות נוספות, קלות יותר, דוגמת ביטול מצוות עשה, אזי, אף ששמעון אינו רשאי להקריב קרבן זה בעצמו, אין הוא נטול זיקה לחלוטין מכפרתו של הקרבן, שכן "אין לך אדם בישראל

שחר]. מעתה, בפרשת תצוה העוסקת בתמיד של חנוכה המזבח, כתבה התורה "הכבש האחד", הוא הראשון, "האחד", כי בהעדרו לא יוקרב זולתו. אולם, בפרשת פנחס, העוסקת בקרבן התמיד לדורות, נאמר "הכבש אחד" בלבד. אין הוא ראשון, משום שהשני אינו תלוי בו, ולפיכך, הוא אינו חלק מסדרה [ביאור זה מצדיק את שיטת הרש"ט, ועדיין צריכה ביאור גירסת ה"שיטה מקובצת"].

דף ז/א תודה ששחטה לשם תודת חבירו... רב חסדא אמר פסולה

להודות עבור מישוה אחר

אמנם, חייב אדם לשמוח בטובת חבירו כאילו טובתו האישית היא. אולם, זו היא דרגה גבוהה ביותר, ויחידי סגולה מסוגלים להגיע לפסגתה... ("מאורה של תורה").

דף ז/ב אי דליכא תשובה זבח רשעים תועבה

אי אפשר לדרוש הרבה מהעני

זבח המובא למקדש ובעליו אינו שב בתשובה, הרי הוא בכלל "זבח רשעים תועבה". **מדוע** דווקא "זבח" - מה דינה של מנחה, שאינה בכלל "זבח" (ראה מנחות ג/א)? **על** כרחק, שבמנחה, שהיא קרבן עני, אין תשובתו השלימה של העני מעכבת עד כדי כך. העניות, הרי מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו. ודי, איפוא, במאמץ הגדול שעשה זה לצרף פרוטה לפרוטה כדי לקנות קרבן ולהביאו לבית המקדש. מעבר לזה, לעשות תשובה שלימה, אין לו מנוחה הנפש כדבעי... ("תכלת מרדכי").

דף ז/ב חוץ מן הפסח והחטאת

המקריב את החטאת

ראוי לו לאוכלה

לגבי אכילת קדשים, נמצא שינוי לשון בתורה. בעוד שבמנחה נאמר (ויקרא ו/ט) "והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו", נאמר בחטאת (שם, יט): "הכהן המחטא אותה יאכלנה".

ביאור הדברים, הסביר רבי מאיר שמחה הכהן מדיונסק זצ"ל, בעל ה"אור שמח", הוא על פי הרמ"א הפוסק (יו"ד סי' רמ"ו סעי' כ"א), כי תלמיד חכם שהתיר לאכול בשר שהובא לפניו כ"שאלה", רשאי לאכול ממנו, כדי לתת תוקף להוראתו. ומאחר שחטאת שנשחטה "שלא לשמה" - פסולה, ראוי שהכהן המקריב אותה יאכל ממנה, להוכיח לכל כי לא חשב מחשבת "שלא לשמה"...

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

להתנסות חינם התקשר עכשיו: 3764*

שאינו מחוייב עשה". לפיכך, הכהן, אשר חשב להקריב את קרבן החטאת של ראובן לשם שמעון, פגם את הקרבן בכך.

הגאון רבי דוד רפפורט זצ"ל הי"ד, מפליא להקשות על גמרתנו, תוך שהוא מציג גמרא מפורשת, הסותרת, לכאורה את סוגייתנו, ובה מוכח, כי אם שמעון עצמו אינו חייב בקרבן חטאת, אין כל זיקה בינו לבין קרבן זה, למרות שהוא ראוי להתכפר בו. שהנה, לגבי קרבן פסח נאמר בגמרא (פסחים סא/א), כי כהן שהקריב קרבן פסח של ראובן לשם זבולון הערל, לא פגם את הקרבן בשל כך, שהרי זבולון הערל אינו רשאי להקריב קרבן עקב היותו ערל [ונאף לר"ח שחולק בדיון זה, הוא רק משום שבידו של הערל למול].

לכאורה, זבולון חייב בהבאת קרבן פסח, אלא שערלותו מונעת ממנו להקריב את הקרבן. כלום שייכותו לקרבן פסח פחותה מזו של שמעון, שלא חטא, לקרבן החטאת? הרי לנו, כי רק אפשרות מעשית להבאת הקרבן, יכולה ליצור זיקה בינו לבין הקרבן, וממילא, יש להבין, מדוע אדם שאינו חייב בקרבן חטאת, נחשב כמי שיש לו שייכות לכפרת הקרבן.

הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל ("קהילות יעקב" סימן ז) מבאר, כי לעולם אין צורך באפשרות מעשית להבאת הקרבן, כדי שהאדם ייחשב כשייך לקרבן, אלא די בכך שניתן לשייכו לכפרת הקרבן. אולם, קיים הבדל מהותי בין אדם שלא חטא לאדם שלא נימול. הסיבה שבעטיה הערל מנוע מהקרבן קרבן פסח נעוצה בגופו, ועקב כך אין לו כל שייכות לקרבן הפסח. לעומת זאת, שמעון שלא חטא, אינו יכול להביא קרבן חטאת, משום שהוא לא התחייב בו, אך אין בו כל "פסול" שחוצץ בינו לבין הקרבן. ומאחר שעל שמעון לכפר על עוונותיו הקלים, שייך הוא לכפרת קרבן החטאת.

בס"ד

שנה טובה

**"זכרנו לחיים מלך הפץ בחיים
וכתבנו בספר החיים לנענך אלוקים חיים"**

עם פרוס השנה החדשה בה נפתחים שערי רחמים ורצון
שלוחה בזאת ברכתנו, לכל ידידי ורעי מגידי השיעורים
והלומדים ולנדיבים הנכבדים תומכי ה"מאורות":

**שנה טובה ומבורכת, שנת ברכה והצלחה,
בריאות ושמחה שנה בה נהגה בתורתנו בשלווה
וברננה, ותהא ברכת ה' שרויה בכל מעשה ידיכם!**

בברכת כתיבה וחתימה טובה,
הרב חיים דוד קובלסקי

דף י/ב ומה עולה שהיא כליל

רק המחשבה כליל

כידוע, קרבן העולה מוקטר כליל על המזבח. יש המסבירים זאת, לפי שהוא בא על הרהורי הלב, והמחשבה כולה צריכה להיות בלתי לה' לבדו. שאר הקרבנות באים על המעשים - אלו, אי אפשר שהיו כולם ובכל עת לה' בלבד. לפיכך, אין מקריבים מהם על המזבח אלא את החלב והדם, שהם המניעים העיקריים לפעולות האדם, ואת הכליות היועצות, לרמוז, שאף על פי כן "בכל דרכיך דעהו" ("הצבי ישראל").

דף י/ב ומה עולה שהיא כליל דמה למטה

חשיבות עולת העוף וחטאת הבהמה

יש קרבנות שדמם נזרק על המזבח למעלה מחוט הסיקרא, ויש שדמם נזרק מתחת לו. דם עולת העוף נזרק מעל חוט הסיקרא, ודם חטאת העוף נזרק מתחתיו. לעומת זאת, דם עולת הבהמה נזרק למטה מתחת לחוט הסיקרא ודם הבהמה נזרק מעליה. אמר ה"חזוה מלובלין" זיע"א: כידוע, קרבנות העוף באים על ידי העניים, שאין ידם משגת לקנות מן הבקר ומן הצאן, ואילו העשירים מביאים קרבנות מן הבהמה. ומאחר שאין חידוש בכך שעשיר הביא קרבן עולה מן הבהמה, שהרי לא חסר הוא ממון - יזרק דמו של הקרבן למטה. אולם, אם העשיר השפיל את עצמו לפני קונו, הודה בחטאתו והביא קרבן, חטוב קרבנו עד מאוד ודמו נזרק למעלה. לא כן אדם עני, שפל רוח הוא ונדכה, ואם הביא חטאת אין חידוש בכך שהשפיל את עצמו, ודם קרבן זה נזרק למטה. אולם כשעני מביא קרבן עולה, שהוא קרבן נדבה, שנרכש על ידו מכספו הדל, קרבן חשוב הוא זה, ויקרב, איפוא, למעלה...

דף יג/א הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן

אפילו חטאת הנשיא פסולה

שלא לשמה

מעניין הדבר, כותב רבי מאיר שמחה הכהן זצ"ל מדווינסק, בעל ה"משך חכמה" (ויקרא ד/כב), שפסילת קרבן החטאת שנעשה שלא לשמה נלמדת מפסוקי התורה המתייחסים לשעיר הנשיא שבא על חטאתו. זאת, על פי דברי רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחאי (סוטה לב/ב), שקרבן עולה וקרבן חטאת נשחטים במקום אחד, כדי שלא לבייש עובדי עבירה, שכן, הרואים יחשבו כי הלה מקריב עולה, הבאה בנדבה. **ככתוב** בתורה (שם), הנשיא החוטא חייב להביא שעיר עזים זכר תמים לכפרתו. קרבן זה דומה, לקרבן העולה הבא מן הצאן. כאשר הנשיא, שכבודו הוא כבוד העם כולו, מביא קרבן על חטאתו, אין לציבור יודעים, איפוא, אם קרבן חטאת הוא זה או קרבן עולה, ובזה התורה מסייעת לנשיא לחפות על קלונו. ומאחר שהתורה חסה על כבודו של הנשיא באופן מיוחד, היה מקום להכשיר את קרבן חטאתו גם אם נעשה שלא לשמה, כדי קרבן עולה שלא לשמה, והכל כדי שלא יתודע לציבור כי חטאת הוא מביא. לפיכך, דוקא כאן נכתב, שחטאת שלא לשמה פסולה...

לעילוי נשמת

מרת **שרה שיינדל נפחא** ע"ה

ב"ד יצחק צבי נפחא ז"ל נלב"ע ער"ה תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **פנינה בהרב** ע"ה ב"ר שלמה אריה ז"ל

נלב"ע כ"ט אלול תשע"ה **תנצב"ה**

הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

